

Vragen van het lid Van Dijken (PvdA) aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de voorwaarden die de Hoge Raad stelt aan het gebruik van de voorwaardelijke machtiging uit de Wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ). (Ingezonden 12 mei 2005)

1

Bent u op de hoogte van het arrest van de Hoge Raad (HR) van 29 april 2005 geregistreerd, onder nummer LJN: AT1742?

1

Ja.

2

Deelt u de mening dat dit arrest het gebruik van de paraplumachtiging afwijst, en daarnaast de voorwaardelijke machtiging (vooral voor niet wilsbekwame patiënten) sterk inperkt door de nadruk te leggen op het instemmingsvereiste en door de eis dat de patiënt de gevolgen van die instemming ook moet kunnen overzien?

2

Dit kan niet in het algemeen zo worden gesteld.

De Hoge Raad heeft zich in zijn arrest niet uitgesproken over het gebruiken van een 'paraplumachtiging'. De Hoge Raad heeft een beperktere uitleg gegeven aan het instemmingsvereiste dan de rechtbank.

Dit arrest betreft het geval waarin de rechtbank had vastgesteld dat er bij de betrokken patiënt sprake was van de voor een voorwaardelijke machtiging vereiste instemming met het behandelingsplan en bereidverklaring tot naleving van de voorwaarden. Hoewel de patiënt uitdrukkelijk het tegenovergestelde had verklaard, had de rechtbank er toch vertrouwen in dat de patiënt zich aan de voorwaarden zou houden. De Hoge Raad heeft vastgesteld dat voor een dergelijk geval niet de mogelijkheid bestaat voor het verlenen van een voorwaardelijke machtiging. Hij geeft aan dat de wetgever zich de voorwaardelijke machtiging heeft voorgesteld als een keuzemogelijkheid voor patiënten die ervan blijk geven in te zien dat behandeling noodzakelijk is en die in staat zijn te overzien dat alsnog een gedwongen opname volgt indien zij niet of niet meer bereid zijn de voorwaarden na te leven. Het enkele bestaan van voldoende vertrouwen dat een patiënt zich aan de gestelde voorwaarden zal houden, in een geval waarin een patiënt zich in tegenovergestelde zin uit, strookt hiermee niet, aldus de Hoge Raad.

3

Hoe wilt u de zorg garanderen voor de patiënten waarvoor, door deze uitspraak, geen voorwaardelijke machtiging meer kan worden afgegeven?

3

De minister van Justitie en ik zijn voornemens een voorstel in te dienen tot wetwijziging teneinde het toepassingsbereik van de voorwaardelijke machtiging in lijn te brengen met mijn eerder ingenomen standpunt in de brief van 11 augustus 2004 (kenmerk GVM/2496309). Een daartoe strekkend voorontwerp van wet zal ik zeer binnenkort ter consultatie naar een aantal betrokken organisaties sturen.

4

Volgt u hierin het betoog van de HR dat meer patiënten met een voorlopige machtiging moeten worden opgenomen?

4

Naar mijn oordeel betoogt de Hoge Raad dit niet (zie het antwoord onder vraag 2)..

5

Hebt u kennisgenomen van de artikelen "Hausse aan dwangopnamen door uitspraak Hoge Raad" 1) en "Gedwongen pillen slikken sterk beperkt" 2), waarin wordt geschat dat mogelijk tientallen, 200 of in het ergste geval mogelijk meer gedwongen opnames uit dit arrest kunnen voortvloeien?

5

Ja.

6

Verwacht u een toename van het aantal dwangopnamen als gevolg van dit arrest?

6

Ik verwacht, tot aanpassing van de wet, een geringe toename van het aantal gedwongen opnames.

7

Is er binnen de instellingen voor Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) capaciteit om deze dwangopnamen op een verantwoorde manier uit te voeren?

7

Bij de door mij verwachte geringe toename van het aantal gedwongen opnames, verwacht ik geen capaciteitsproblemen.

8

Hoe gaat u zorgen voor meer capaciteit om de te verwachten dwangopnames goed uit te kunnen voeren?

8

Met de door mij aangekondigde spoedige aanpassing van de wet acht ik het niet noodzakelijk op dit punt te zorgen voor meer capaciteit.

9

Hebt u kennisgenomen van het artikel "Schizofreen te vrij door nieuwe Wet" 3) waarin de Inspectie zich uitspreekt om het "instemmingsvereiste" uit de wet te schrappen?

9

Ja.

10

Bent u voornemens de gevolgen van de uitspraak van de HR te 'repareren'?

10

Ja, zie het antwoord op vraag 3.

11

Wilt u hierbij de voorstellen van de Inspectie 4) overnemen of ziet u mogelijkheden om een eventuele reparatie te betrekken bij de al toegezegde reparatie rond dwangbehandeling bij onder

dwang opgenomen patiënten?

11

De aanpassing van de regels over voorwaardelijke machtiging is reeds betrokken bij de al toegezegde uitbreiding van de mogelijkheden tot het toepassen van dwangbehandeling binnen de instelling. Beide onderwerpen zijn opgenomen in het bij het antwoord bij vraag 3 bedoelde voorontwerp van wet, waarbij inderdaad wordt voorgesteld om het instemmingsvereiste te wijzigen.

12

Deelt u de mening dat een deel van de patiënten die door het arrest van de HR niet in aanmerking zullen komen voor een voorwaardelijke machtiging wel met de invoering van zelfbinding geholpen zouden kunnen worden?

12

De problemen met het instemmingsvereiste bij de voorwaardelijke machtiging spelen in het bijzonder bij mensen zonder ziekte-inzicht. Voor een zelfbindingsverklaring is het juist van belang ziekte-inzicht te hebben. Voor een deel kan er dan ook overlap bestaan, namelijk bij die patiënten die op bepaalde momenten wel ziekte-inzicht hebben en die weten dat zij dat op een later moment niet meer zullen hebben.

13

Wat gaat u doen om de behandeling van de wetswijziging, die zelfbinding mogelijk maakt, te bespoedigen?

13

De nota naar aanleiding van het nader verslag zal zo spoedig mogelijk, namelijk deze zomer, naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

14

Heeft het arrest invloed op uw visie op de wenselijkheid van een behandelwet en de noodzaak om de voorbereiding hiervan nu al te starten?

14

Nee.

15

Deelt u de mening dat de lacune die het arrest heeft geschapen, de noodzaak vergroot om snel vorderingen te maken met de instelling van de toegezegde commissie voor de derde Evaluatie van de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ)?

15

De reparatie ten gevolge van het arrest van de Hoge Raad staat los van de komende evaluatie van de Wet Bopz. De noodzaak om een commissie in te stellen voor de derde evaluatie is terug te voeren op de wettelijke verplichting dat de wet eens per vijf jaar wordt geëvalueerd.

16

Kunt u aangeven wanneer de door u toegezegde opdrachtformulering voor de commissie voor de derde Evaluatie van de Wet BOPZ aan de Kamer wordt toegezonden?

16

Ik verwacht de opdrachtformulering in het najaar.

- 1) de Volkskrant, 2 mei jl.
- 2) Trouw, 3 mei jl.
- 3) de Volkskrant, 25 april jl.
- 4) zie noot 3